

Izda vsak četrti in velja za poštino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom na celo leto 32 Din, pol leta 28 Din, četrt leta 8 Din. Izven Jugoslavije 64 Din. Naročnina se pošlje na upravnstvo »Slov. Gospodarja« v Mariboru, Koroska cesta št. 5. — List se dopušlja do odpovedi. Naročnina se plačuje vnaprej. Tel. interurban 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Posamezna številka stane 1-50 Din.

Uredništvo je v Mariboru, Koroska cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravnstvo sprejema naročnine, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije so poštne proste. Čekovni račun poštnega urada Ljubljana 10.603. Telefon interurban 113.

48. številka.

Maribor, dne 1. decembra 1927.

61. letnik.

Začetek avtonomije.

Dolgi sedem let smo se zvesto borili za pravice Slovenije. Vse te pravice smo združili pod eno ime: avtonomija. Ko smo stavili to zahtevo v Beogradu, so nas naši slovenski ljudje, demokrati in njihovi priveski, oblatili, da smo protidržavni. Zato je bila ta borba težka, težka še posebno, ker nas Hrvatje niso podpirali, kakor smo se mi zanje žrtvovali, nasprotno: še izdali so nas, ko smo bili skupaj na vladi, samo da Slovenija ni dobila avtonomije. Sami smo zato poiskali pot in našli smo jo! Na začetku smo in ta začetek je dober.

Oblastne skupščine — začetek avtonomije.

Ko smo letos imeli volitve v oblastne skupščine, so mnogi trdili, da iz vsega tega ne bo nič. Mi sami smo se bali, da bo treba leta in leta, da te nove samoupravne ednice oživimo. Pa, hvala Bogu, šlo je hitreje. Že ko je bila februarja in marca SLS v vladi, je dosegla, da je mariborska oblast prevzela dedščino bivše štajerske dežele. SLS je spravila v finančni zakon razne dodatke, ki omogočajo oblastnim skupščinam, da začno vsaj malo delovati, da tudi smejo bivše deželne zakone v svojem delokrogu izpremeniti itd. Zakonodajna pravica oblastnih skupščin se je torej že povečala. Šlo je pa še zato, da oblastne skupščine prevzamejo od države razne posle, da pa jim mora država istočasno odstopiti tudi davčne vire. Kljub vsem težavam in nasprotijem se je to vsaj delno že doseglo.

Oblastna skupščina prevzame od države delo in denar.

Mariborska oblast prevzame od državne uprave sledeče posle in na nje pripadajoče svote denarja:

I. Iz ministrstva za narodno zdravje: a) Bolnice v Mariboru, Celju, Ptuj, Murski Soboti, Čakovcu in Slovenjgradcu. b) Hiralnica v Vojniku. c) Kopilski Rogaška Slatina in Dobrna in č) kredite za okrožne zdravilnice. Kredit: 7.200.000 Din.

II. Iz kmetijskega ministrstva: a) specialne kmetijske šole v St. Juriju ob južni žel., Rakičanih in Mariboru, b) državna drevnica v Dramljah in Pekrah pri Mariboru, v Kapelah pri Radgoni, v Ptuj in Vukanovcu pri Čakovcu, c) kmetijska ogledna in kontrolna postaja v Mariboru, č) semenogojiska postaja v Beltincih. Kredit: 2.105.129 Din.

III. Iz ministrstva za javna dela: a) cesta Dolnja Lendava—Murska Sobota—avstrijska meja 44 km 563 m; b) Murska Sobota—Mačkovec—avstrijska meja 24 km 500 m; c) Maribor—madžarska meja 13 km; č) Maribor—Marenberg—avstrijska meja 67 km 200 m; d) Čakovec—Letensko mesto—madžarska meja 23 km 700 m. Skupaj 172 km 963 m. Skupni letni kredit: 1.282.278 Din.

Stefan Lazar:

TITANA.

Roman.

Iz madžarščine prevedel Fr. Kolenc.

Dalje.

— Fuminoj je sestavil.
— Kaj je to na vrhu? — se je nagnilo tje dekle.
— Stevec za stopinje.
— Čemu je.
— Daljavo merim z njim.
— In to, ko da je zemljevid ...
— Karta Amerike.
— In te zelene vajeti — kače?
— To so spojniki ...
Vijaki. Zice. Plošče. Drobne kroglice. Sto različnih srojni delov. Dekle je začudeno gledalo.
— In kaj vodi strelo?
— Zrak.
— Zrak? O, Ama-Teras-Omi-Kami ...
— Mutsuhito Dsain je razgrnil eno steno verande. V solnce se je kopala pred njim krasna daljava, zlatosiva panorama dalekih hribov nad svetlozelenimi gozdovi.
— Dekle, ali vidiš ono temno točko? — je zrl v daljavo.
Zadaj na robu hribov, tam daleč, se je dvigala temnorjava točka. V nebo se dvigalo mrzla glava, ki se tudi v smrti bori z vremenom. Velikanska skala, ki s srdito zakrknjenostjo dviga glavo zoper Kwannona ...
— Vidim, je kimalo dekle. — Najvišji gorski vrh ...
— Zbrišem ga s površja zemlje — ga je gledal nepremično.
— O, Ama-Teras-Omi-Kami — je plosknilo dekle z rokami. — Zoper boga se dvigaš?
— In je zgrabila znanstvenika za roko.
— Idi in moli pred Budo — je rekel Mutsuhito Dsain.
— Za mene ali oni hrib ...

IV. Iz ministrstva za socialno politiko: Dečki dom v Mariboru. Kredit: 197.341 Din.

Čl. 11. Vse osebe, ki se s posameznimi posli in zavodi izroči oblastem, bo prejemale svoje dohodke vključno do 31. marca 1928 od državnih blagajn, kjer jih je prejemale tudi dosedaj, na breme odgovarjajoče pozicije drž. proračuna. S 1. aprilom 1928 bodo morale njihove plače in ostale dohodke določiti oblasti, ki jih prevzamejo.

Čl. 12. Šest mesecev po sprejemu poslov in osebja je oblast dolžna obdržati celokupno od države sprejeto osebo. V tem času naj se odloči, ali bo obdržala sprejeto osebo v službi ali ne. Za osebo, ki ga bo oblast pridržala dalje v svoji službi, mora v naslednjih šestih mesecih izdati posebno odredbo za ureditev njihovega položaja, tako glede nagrad, kakor glede priznanja službenih let, napredovanja in vpokojitve. Za osebo, ki se po preteku prvih šestih mesecev ne bi obdržala v službi, stori oblast sledeče: 1. sestavi seznam tistih, ki imajo več kot 15 let službe in s tem pravico na pokojnino in ga predloži pristojnemu ministru, da jih upokoji; 2. tistim, ki nimajo pravice na pokojnino, oblast odpove službo. Velja trimesečni odpovedni rok.

Lasten delokrog oblastnih skupščin.

Poleg teh poslov, ki jih bo sedaj oblastna država prevzela od države, bo pa v lastnem delokrogu izvrševala vse, kar ji bodo gospodarske razmere dovoljevale. Ker je danes težka gospodarska kriza, oblastna skupščina ne sme in ne bo vneljala nobenih novih davkov ali doklad, ki bi zadele kmeta, delavca, malega obrtnika ali trgovca. Da bo krila stroške svojega delokroga, bo uvedla le takse na luksuzne stvari, na ples in veselice, na avtomobile, na alkohol, kino itd. Teh dajatev pa se bo lahko vsak ognil, če bo hotel, če pa ne, naj jih pa plača. Skupnosti bo pa s tem veliko pomagano.

Vse to je začetek avtonomije!

Vemo vsi, da vse to še od daleč ni, kar hočemo, a vemo pa tudi, da je to začetek avtonomije. Dokler je bilo treba prepričevati razne kroge v Beogradu in vsej državi, smo veliko govorili o avtonomiji. Zdaj ne bomo več govorili, ker vedo že vsi, kaj hočemo. Zdaj bomo pa delali na njeni zgradbi, ker se naših načel ne bojijo, ampak vidijo, da so poštena, da služijo tudi k utrditvi države in njenega položaja na meji. Res je vsak začetek težak in tudi ta, a začetek je in veselje smo ga, posebno še zato, ker se zavedamo, da je vse to uspeh naše Slovenske ljudske stranke in njenih voditeljev!

Agitirajte za „Naš dom“

Dekle je šlo ven, a nemirno je čakala za bombažovo zaveso. Skozi luknjico je gledala v sobo. Mutsuhito Dsain je izmeril daljavo in je nastavljal fulminoid. Na obrazu mu je sijal nadzemski sijaj in je mrmral neko nerazložno molitev.

Dekle je pazilo.
— Verujem v te in te prosim ... — ji je pretresel mala blesta usta vzdih. — Preženi iz glave ljubega temne misli.

Mutsuhito Dsain se je sklonil nad stroj in je prijel za spojnik.

— Operi mu dušo, kakor opere reka Kamo telesno nesnago in ...

Šum se sliši. Stroj tiho zavreži, a je vendar tak, ko da so se stresle stene. Zabliska se, zlatozelen žarek ... Mutsuhito Dsain napeto zre v daljavo in hripavo vzdikne: — Bog!

Stena je zaškripala in dekle se je zgrudilo pred njega.

— V tebi živi ... — je zajokala veselo.

— Kje je hruo? Izginil je. Na robu obzorja se je dvignil črn oblak prahu, potem pa je zasijalo solnce in se je razlilo nad razvalinami kamenja.

XIV.

— Strašno! — je počil profesor Brinkley z rokami. — Kak glas je to?

— Kaj se je zgodilo? — je vstopila Alice z Overtonom. Preplašeno je zrla v očetu bledi obraz.

— Nič — je mrmral stari znanstvenik. — Antene v laboratoriju so ujele en radio-brzovaj ...

Odkod? — je vprašal Overton.

Brinkley je molčal. Pred hčerjo ni hotel govoriti. Alice je to opazila.

— Vem, — se je stresel. — Na Japonskem je bil oddan ...

— Da, — je prikimal Brinkley. — Iz Nagasaki je prišel ...

Overtonov obraz se je zmračil.

— Kaj hoče Mutsuhito Dsain? — se ga je lotila neka huda slutnja.

— Ljuba hčerka, ali bi naj naju pustila na samem? — jo je pogledal profesor. — Tebe se itak ne tiče ...

Da bomo nasprotnike poznali.

Ne ponos, ampak sramota!

»Domovina piše, da je ponos za hišo, če imajo naročeno ta list. V resnici pa je tako, da je sramota za hišo, kamor zahaja katerikoli list, ki se bori zoper verske in narodne pravice našega naroda. Ko bodo pisali v domačem kraju zgodovino naših domov, bodo domovi, kjer je ta list zagospodoval, pisali zgodovino, ki bo pričala, kar smo zapisali: Ne ponos, ampak sramota je za katoliško slovensko družino, ki podpira protiversko časopisje!

»Slovenski Gospodar« — za vse!

Zelo je nekatere razburilo, da se bo »Slovenski Gospodar« delno izpremenil in bo posebno gledal na to, da bo vsebinsko za vse v družini zanimiv in poučen. Tudi »Domovina« se je razgibala zaradi tega. Pa ji ne bo nič pomagalo! Pač pa škodovalo! Kajti naši vrli agitatorji se bodo vrgli posebno še proti »Domovini« in bodo storili vse — za »Slovenskega Gospodarja«!

Po devetih letih je že čas ...

Demokrati vzdihujejo, da je po desetih letih že čas, da se izjednačijo davki. Tudi mi pravimo, da je res že čas, le to še pristavljamo, da se je to vprašanje začelo reševati šele zdaj, ko smo mi v vladi. Preje, ko so bili demokrati ali radičevci skozi vsa leta, je seveda tudi bil že čas, toda ljudje so bili taki notri, ki tega niso hoteli. Mi pa hočemo in bomo tudi izpeljali. Je res že bil po devetih letih čas, da smo prišli v vlado, da to uredimo!

Po občinskih volitvah ...

Trdili smo prav, ko smo rekli, da bodo demokrati vse kandidatne liste, ki ne bodo nosile naslova SLS, šteli za svoje. In res je tako. Marsikje so pri občinskih volitvah igrali glavno vlogo osebne zadeve, pa so vložili po dve listi. Kjer se nista obe nazvali kot listi SLS, tam so vse šteli za svoje. Čisto v smislu okrožnice, ki so jo poslali svojim zaupnikom in ki smo jo tudi mi priobčili. Liberalca je treba poznati. Laž mu je glavno orožje in hinavščina edina obleka njegove politike. Prepričani pa smo, da bodo vsi tisti poštenu odborniki, če tudi niso bili izvoljeni na oficijelni listi SLS, se otresli teh novih »pokroviteljev« iz SDS.

Varujte se slabih knjig!

Ne le, da »Domovina« sama deluje zoper katoliško življenje in zoper spoštovanje katoliške vere in Cerkve, če le more, kliče zdaj na pomoč »Jutrove« romane, ki so prepognjeni z lažjo in gnusobo greha. Kar so mogli kje kak brezverci si slabega izmisliti in zlagati o katoliški Cerkvi, to je zbrano v teh knjigah. In te knjige ponuja ta list za dar za Miklavža in za Božič! Ne vzemi je, če ti jo plača poleg! — Naša društva pa opozarjamo na to novo nakano liberalcev

— Pač, — se je smejalo dekle. — Zato si tako bled. Očka, jaz sem tvoja hči in se ničesar ne zbijam. Zakaj si tako nemiren?

— Skrbi me, — je mrmral.

— Kaj hoče Japonec? — je silil v njega tudi Overton.

— Jutri do šeste ure zahteva odgovor ...

— O čem?

— Ali mu dam hčerko za ženo ...

— Ali je zblaznel? — je ostrmel Overton.

Brinkley je s skrbjo zrl predse.

— Ne verjamem, — je rekel tiho. — Dasi je ono, s čimer preti ...

— Preti? — se je zasmejala Alice. — Kaj pa sem jaz?

— Ne smej se, — je znanstvenik nemirno dvignil prst.

— Vedeti moramo, koga imamo za nasprotnika.

— In s čim preti? — je trdo vprašal Overton. — Kaj hoče ta rumeni vrag? — so mu bliščale oči. — Poteptam ga ...

— Ne moreš ga — je Brinkley malodušno sklonil glavo. — On je mogočnejši ko midva oba ... Ali me razumeš Overton?

— Jaz se nikogar ne bojim na zemlji ... — je vzplamtel na Overtonovem obrazu ljubosumna samozavest. — Kaj sporoča?

Brinkley se je zavrnil.

— To, da ako Alice ne bo njegova žena, jutri uniči predmestje Sanfranciska ...

Drug drugega so gledali.

— Blaznuz — je potem rekel Overton.

— Bistroumnež, — je vzdihnil stari znanstvenik. — Nepreračunljiv bistroumnež ... Bojim se.

— Česa? — se je smejal Overton omalovaževalno. — Da razruši Sanfrancisko? ... — Recite g. Brinkley, ali se vam zdi to mogoče?

— Da, — se je od skrbi zgrbalo znanstvenikovo čelo.

— Iz Japonske? — se je smejal Overton. — Od tam, iz Japonske, vrže sem bombo?

— Da, — je pritrdil Brinkley.

— Za Boga vendar ... Vi govorite tako, veliki in slavni znanstvenik?

in ponovno svetujemo: Dajte ljudstvu dobrih knjig! Poževite delovanje knjižnic v vsakem društvu!

Hribovski fajmoštri . . .

Zdaj trenutno ne bo kmalu volitev, zdaj ne bode treba vabiti celo duhovščino, da bi kandidirala na radijski listi, zadaj se je moral mesar Janez Pucelj tako postaviti, da je začel zmerjati naše župnike, da so to »hribovski fajmoštri«. Kadar že kdo ne ve, kaj bi odgovarjal, pa začne zmerjati. Odgovor bo dobil g. Pucelj od gg. župnikov v tem, da bodo še bolj odločno zastavili svoje delo za popolno izločitev radijskecev in z njimi zvezanih demokratov iz svojih župnij. Ako pa naši duhovniki dandanes morajo živeti v največji skromnosti tudi glede obleke, pa kljub temu vstrajajo na župnijah, ne zaslužijo zmerjanja, ampak še večjega spoštovanja!

Veslarski hlapci . . .

Pa zato, ker smo v vladi in omogočamo, da čim več pravic prehaja od države na oblasti — kjer odločajo samo Slovenci — smo veslarski hlapci. Pa zato, ker zahtevamo in smo predložili zakon o izjednačenju davkov tudi za Srbe — smo veslarski hlapci! Zato, ker smo čuvarji reda v Vojvodini nad madžarskimi občinami, ker smo zato, da v Srbski Liki, kjer pašuje Pribičević, plačajo kazni oni, ki so na drugega posestvu les sekali, smo — veslarski hlapci! Poznamo pa druge, ki so bili in so še čisto drugačni hlapci, ki podpirajo protislovensko politiko, ko stavljajo o-vire naši slovenski politiki.

Fantje, korajža in pogum velja!

Nič ni slišati v »Slovenskem Gospodarju«, da bi se oglasil kak fant od fare in fante podregal iz spanja, da bi si naročili »Slovenskega Gospodarja«, ali pa vsaj »Naš dom«. Saj zdaj so dolge noči in se menda vsak lahko naspi, kateri namreč po noči okrog ne kolovratiti. — Torej, fantje, takoj pero v roke in si naročite »Naš dom«, ko boste prebrali te-le vrstice, da se nam dekleta ne bodo posmehovala, da ima »Naš dom« tako malo fantov naročnikov. Torej, fantje, na plan z naročnino za »Naš dom«, tako, kakor zvečer, ko na enem koncu vasi eden zakriči, na drugem koncu se jih pa kar sto oglasi. Ali ne bi moglo biti pri naročnini za »Naš dom« ravno tako? Eden fant od fare se je že oglasil, torej od drugod se naj jih oglasi sto, da, celo tisoč in »Naš dom« ne bo samo za pobožna dekleta, kakor to nekateri pravijo, ampak bo res fantovski dom. Saj v njem najdeš mnogo gospodarskega, da se že sedaj lahko naučiš, ko si še mlad in se ti ne bo treba šele takrat učiti, ko boš že sam svoj gospodar. Če hočeš izvedeti kaj gospodarskega in karkoli drugega, piši v »Naš dom« in on ti bo gotovo ustregel, saj si lahko skrit, če te je sram biti odkrit, kakor sem jaz zdaj, morda boš v bodoče z menoj vred odkrit. — Fantje! V »Našem domu« boste našli vse, kar vam srce le poželi: povesti za razvedrilo, pesmi, gospodarske reči, nekaj zgodovinskega, zdravstvo, za smeh, pa tudi pod lipó se bomo med seboj pogovorili in na koncu koncev polno košaro zanj in uganke, ko se v njih reševanje poglabiš, vse slabe misli iz glave zgubiš. Če imaš pa brihtno glavo in uganke pogodiš, pa še lahko nagrado dobiš. Fantje, korajža in pogum velja! — Fant od fare.

Kje je pri nas pomanjkanje kruha?

Stalna beda v mariborski oblasti se brezdvomno nahaja v krajih viničarskih središč, to je predvsem v obmejnih točkah Slovenskih gor, v okoliših ormoških in ljuto-

merskih gor, prištevši del Medjimurja in posebno pa še Haloze. Letos se še a beda stopnjuje in bode dosegla višek kot že dolgo ne. Vzrok so temu slaba letina in pa za viničarje obstoječi gospodarski sistem, kateri viničarju ne nudi življenske možnosti pri njegovi poklicni službi. Tako gredo viničarski moški, posebno iz Haloze, ormoškega in ljutomerskega okraja, pri mlatvi v Medjimurje, na Mursko polje in druge kraje, da zaslužijo zrnje, da se tako čez zimski in pomladni čas njihove družine branijo vsaj najhujšega pomanjkanja. Letos se je mlatitev slabo obnesla, in je bil zaslužek mlatičev povprečno za 80% manjši kakor po navadi. Slaba krušna letina in pa napredek poljedelske tehnike, parni stroj, je skoraj že popolnoma izpodrinil zaslužek ubogemu viničarskemu mlatiču in mu odvzel tako zadnji grižljaj kruha, kot se je to letos zgodilo posebno v Medjimurju. Posledice tega se že v velikem obsegu čutijo in tako je že mnogo viničarjev spravilo sedaj zadnji pridelek ali zaslužek zrnja v mlin. Kmalu bodo pa sledili tudi oni viničarji, kateri stoje gospodarsko nekoliko boljše od prednjih in tako bodo že v prvih mesecih prihodnjega leta še malokateri gleščali skorjico koruznega kruha v svoji hiši. K bedi, ki se napoveduje, še bode pristopila običajna brezposelnost viničarjev v zimskem času in s tem bode ta stan potisnjen v najbednejši položaj izmed vseh drugih naših stanov. Ravno isto bode tudi z našim kočarjem in malim posestnikom v teh krajih. Ako ni imel prodati sadja ali vina, ali pa le malenkost, se enako nahaja danes brez sredstev in brez upanja na rešitev. Vsled pomanjkanja živeža se bodo rodile k temu še številne bolezni, zaostalost in hiranje otrok, ki je s tem združeno. Marsikateri malček bode legel v prezgodnji grob, samo največ iz vzroka, ker mu starša nista nudila, oziroma nista mogla nuditi telesnemu razvoju primerne hrane. Z eno besedo: ako ne pride pomoč, se bode pred pričetkom pomladi nahajalo tisoče in tisoče delavskih družin navedenih krajev v strašni gospodarski in socialni bedi, katera ne bode imela kvarnih posledic samo na teh, ki bodo primorani to prenašati, ampak bode segla globoko tudi v celokupno naše gospodarstvo. — Poročila prihajajo, da se je za odpravo pasivnih krajev razdelilo nad 7 milijonov dinarjev, da od te svote pride na mariborsko oblast 200.000 dinarjev, kakor tudi, da je vladna večina sklenila kupiti 1600 vagonov žita po čim nižji ceni. Pozdravljamo take in nujne ukrepe, pozivamo pa merodajne činitelje, kateri bodo poklicani k razdelitvi teh podpor, bodisi v denarju ali zrnju, da se ne pozabi na viničarje, bajtarje in male posestnike naših gor in navedenih in najbolj na kruhu bednih krajev.

Peter Rozman, oblastni poslanec.

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Gospodarsko delo vlade. Sedanja vlada je odločena, da z obema rokama dvigne našo razdirto gospodarsko politiko. Zato se vrše pogajanja z različnimi državami, Anglijo, Nemčijo ter Belgijo, s katerimi hoče vlada urediti trgovsko razmerje. Pogodbe, ki jih je pripravila, so dobre, tudi opozicija ne more prav ugovarjati. Za nas pa bo najbolj važna trgovska pogodba z Avstrijo, ki pa se hoče zabarikadirati proti uvozu iz Jugoslavije. Naši zastopniki so se postavili popolnoma na pravilno stališče: Ali dogovor po naši volji in potrebah, ali pa nič! Zdaj je Avstrija v skrbi, ker je veliko uvažala v Jugoslavijo. Upamo, da se tudi ta zadeva uredi tako, da bomo lahko svoje blago, živino, vino, žito itd. izvažali v Avstrijo.

Vsesplošno varčevanje. V naši državni upravi se je v nekaterih ozihih naravnost skopuško odiral, se ni niti za državi izročeno blago plačevalo, zneske, ki jih je bila dolžan vrniti, sploh ni bilo mogoče dobiti od države. A to ni bilo pravo varčevanje, ker se je na drugi strani milijone razmetavalo. Sedanja vlada hoče tudi v tem oziru napraviti

red. Izvoljen je poseben odbor, ki bo vse pregledal, kje se lahko varčuje, da se tako omejijo državni izdatki. Iz tega vidimo, da sedanja vlada, v kateri je SLS, resno dela tudi doma, da ozdravi težke gospodarske razmere.

Slepomišenje. Opozicija ne ve, kaj bi storila, da bi strmoglavila vlado. Intrigira na vseh koncih in krajih, posebno v vrstah demokratov in radikalov, kjer je poiskala na eni strani Davidoviča, med radikali Trifunoviča, oziroma Ninčiča. Ninčiča jezi, da on kot zunanji minister ni izpeljal tega, kar je zdaj Marinkovič, namreč pogodbo s Francijo. Vendar je vse to brezuspešno. Opozicija lahko slepe miši igra, saj vlada tudi brez nje in celo proti njeni volji lahko dela. Če bi se pa kdaj karkoli zgodilo, bo sedanja vlada ostala in bo, če ne pojde drugače, izvedla nove volitve, potem pa bo mir!

Vlada za pomoč revnejšim krajem. Naš minister g. dr. Gosar je nakazal oblastnemu odboru v Ljubljani in v Mariboru po 200.000 Din za pomoč najbednejšim po ujmah prizadetim. Oblastni odbor bo skušal to svoto še pomnožiti in najrevnejšim občinam oskrbeti cenejše koruze ali žita.

Socijalna politika, skrb za revne, za invalide, skrb za delavce, se bo postavila popolnoma na novo stališče, da bodo ne le centralni uradi imeli kaj od teh velikih svot, ki se v ta namen plačujejo, ampak res ljudje, za katere se plačujejo. Minister dr. Gosar pripravlja v tem oziru nove zakone.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Rumunski ministrski predsednik Bratiano naglo umrl. V par dneh se je zgodilo: Bratiano je zbolel, je moral biti operiran, je umrl. Bilo je to tako naglo, da se je raznesla po širnem svetu vest, da je zastrupljen. Dejansko je nemogoče zadeti pravo, ker vlada, ki jo vodi sedaj njegov brat, prikriva pravi vzrok smrti. Vest, da Bratiano ne živi več, je razburila vso državo, pa tudi vso južno Evropo. Nekateri sodijo, da je imel vmes roke princ Karl, drugi, da celo Italijani, katerim Bratiano ni bil naklonjen. Ko je princ Karl izvedel za smrt Bratianu, je izginil iz Pariza. Vlada pa je proglasila, da princa tudi zdaj ne pusti v državo. Vse države so tako ali tako izrazile rumunski vladi svoje sožalje, le Italija ne. Zato se še bolj sumi, da ima Mussolini svoje krave roke vmes. Pa tudi na ta način se mu ne bo posrečilo, kar namerava, da bi Balkan klečal pred Rimom in Mussolinijem.

Hinavska Albanija. Že zadnjič smo opozorili, da je — sladkanje Albanije napram naši državi le gola hinavščina, in prav smo imeli. Istočasno je namreč sklepala pogodbo z Italijo, v kateri sta se obe državi zvezali, kakor da sta ena država, za dobo 20 let. Mussolini je hotel na ta način odgovoriti pogodbi naše države s Francijo. Albaniji pa to ne bo koristilo, Italija pa tudi tem potom ne bo nasitila svoje pohlepnosti. Ko bi odprla usta proti nam, jo zgrabi Francoz za tilnik in bo — pri miru! Vpije pa lahko, če se ji ljubi.

Madžarska hoče kralja Matjaža. Na Madžarskem vodijo še vedno vso polliko madžarski grofje. Kmetje, delavci in obrtniki so tam uboga raja, ki mora glasovati, kakor jim to grof-gospodar zaukaže. Da Madžari še vedno sanjajo o tem, da bodo zopet nekoč še dobili nazaj bivše ogrsko ozemlje, je znano. Zdaj tudi nič več tako ne skrivajo svojih načrtov. Sina zadnjega ogrskega kralja Karla, kraljeviča Otona, nazivljajo že zdaj za svojega kralja Matjaža, ki bo rešil Ogrsko. Pa jo bo, če se ne bo tačas že — postaral, če tudi je danes še otrok!

Češka hoče sedanje meje. Zaradi Madžarov se najbolj pritožujejo Čehi, ker so najbolj prizadeti pri agitaciji Madžarov po celem svetu, da se mora dati njim nazaj vse ozemlje, ki je nekdanje bilo madžarsko. Meddržavne meje so pa določene in te niso od danes do jutri. Zato Čehi z uspehom nastavlajo zapreke madžarski agitaciji.

Trocky je še močen. Mnogi so mislili, da bodo Trockyja, ko so ga izključili iz stranke in mu vzeli politično moč v Leningradu, tudi uničili. Pa ni tako. Njegova moč je še zrastle. Celó vojaštvo, posebno mornarji, so odločno na nje-

— Jaz — se je zamislil. — Slabe slutnje imam . . .
— Toda očka! — se je splašilo dekle.
— Ali ti nisi ustvaril stroja, s katerim lahko po svoji volji reguliraš smrtonosne pline? — To je orožje, strašno orožje, toda ali ni ustvaril tudi bistroumni Mutsuhito Dsain enega, ki je še strašnejši ko tvoj plinski regulator.

Overton je mrko razmišljal.
— Na kaj mislite? — je pogledal potem Brinkleyja.
— Na električnost.
— Dekle je ostrmel.
— Nemogoče — je stresel z glavo Overton.
— Nemogoče ni, — je donela v Brinkleyjevi besedi vera znanstvenika. — Misli na Hertzove valove. Ako se statična električnost užge skozi krog isker, povzroči v ozračju močne električne valove . . . In kdo ve, odkod in kako razvija Mutsuhito Dsain svoje električne valove? Do obupa me skoraj spravlja . . .

Overton je zamahnil.
— Lahko razvija kakršnekoli električne vale, toda kako pride v Sanfrancisko? — se mu je tresel iz grla negotov smeh. — V zračni neskončnosti se zblisne in . . .
— Mislim — ga je prekinil Brinkley — da je Mutsuhito Dsain ustvaril orožje, katerega cev nevidno sem seže. In ta cev je ravno zrak . . . Ali pa je mogoče, da se motim. Toda še sedaj se tresem, ako pomislim na oni strašni glas . . .

— Kak glas? — sta se začudila.
— Ravno kar je Mutsuhito Dsain govoril z menoj . . .
— Kako?
— Ne vem, — je mrmral ves bled.
— Očka! — se je ustrašila Alice. — Ali nimate vročine?
— Ne, — je rekel Brinkley skoraj surovo. — Bolan tudi nisem. In tudi neumen nisem . . .
— Ne razumem — se je čudil Overton. — Kje je radiobrzojav?
— Nimam ga . . .
— Saj ste vendar rekli, da je Mutsuhito Dsain poslal iz Nagasaki radiobrzojav!
— Da, toda ne z Morze-znaki . . .
— Marveč kako?
— Radiogoniometer je bilo v tem slučaju moje uho.

— Gospod? — je strmel Overton. — Ali se vam ne sanja?

— Ne . . . No, povem . . . prej sem stal v laboratoriju in naenkrat se oglasi Mutsuhito Dsain: »Mr. Brinkley, dober dan! Jaz, Mutsuhito Dsain, govorim iz Nagasaki! Kaj ne, razumete vsako besedo? Elektromagnetično govorim! Vaši hčeri se ne morem odpovedati in ako mi je ne date za ženo, jutri zvečer točno ob šestih razrušim predmestje Sanfranciska! Potem bo sledila vsa Amerika. Prosim radiodogovor! Z Bogom!« . . . Ali verujete to?

Z grozo sta poslušala.
— Vidim — se je smejal znanstvenik — da imata vse to za plod domišljije . . . Toda žal vse je žalostna resnica. Mutsuhito Dsainov elektromagnetični glas sem tako slišal, ko da je poleg mene govoril . . . Častna beseda!

Groza ju je obšla.
— Mislimo na napoved slavnega profesorja Ayrtona o električni sozvočnosti . . . — je vzdihnil Brinkley. — Ko n. pr. nekdo na dnu uralskih zlatih rudnikov lahko govori s prijateljem, ki je na rebru Andov ali sredi Tihega oceana . . . No, Mutsuhito Dsain je Ayrtonovo napoved uresničil. Znanost je prinesla že toliko nepričakovanih presenečenj in skrivno moč narave še tako malo poznamo dandanes, da smemo pričakovati še večje stvari . . .

Overton je otrplostal.
— Ne bojim se! — je potem trdo dvignil glavo . . .

XV.

— Po greenwich-škem štetju čez pet minut šest . . . — je gledal Brinkley na uro.
— Radoveden sem, — se je smejal cinično asistent.
— Živci so mi strašno napeti. Nekdo močno misli na mene, čutim njegov žarek, saj so človeški možgani radiopostaja . . .
— Jaz sem tudi nemirna — je razmišljala teta Bettsey. — Oblasti bi bili morali javiti Mutsuhito Dsainovo pretnjo.
— Kaj še! — je zamahnil Brinkley. — Kaj more oblast in vsa Amerika zoper Mutsuhito Dsaina, ako je zares mogel uresničiti ono navidezno nemožnost, na kar tudi jaz mislim in česar od svoje strani ne držim za nemožnost . . . Tako strašno orožje ima v rokah, nasproti kateremu so tu-

di rušeci strelji največjih morskih topov le neznamen plamenček žvgalice . . . Tri minute še!

Overton se je igral z Alicino roko.
— Mutsuhito Dsain je umobolen ali svetoven prevratan — je pripomnil razdraženo. — Kaj hoče, ko ga Alice ne ljubi?

— Mutsuhito Dsain je gentleman — je rekla teta Bettsey pomembno.

— Tudi jaz ga imam za korektnega gentlemana — je kimal Brinkley. — In ravno zato se bojim, da uresniči, kar je obljubil . . .

— Korekten gentleman, ko zahteva ljubezen dame, ki ga je naravnost odklonila? — se je razvnel Overton. — Ta mali rumeni vrab!

— Ljubi jo — je prikimala teta Bettsey. — In prava ljubezen tudi gore premakne . . . Potem pa je tudi rumenokožec človek.

— Ljubezen vse premaga — so se raztegnile Alicine ustnice v ironičen smeh. — Dve minuti še!

Brinkley je nemirno pogledal na uro.
— Ko bi le bili le že preko tega — je rekel tiho. — Dve minuti . . . Več presenečenja skriva v sebi ko dvatisočet let . . .

— Čudovito, da en potepuh v takem strahu zna držati ravno nas, ki dovolj dobro poznamo meje znanstvenih možnosti — se je norčaril Overton. — Kdo je ta človek, da obrača proti nam tako smešno orožje terorja? Jaz ga pozovem na odgovornost . . .

— Še ena minuta! — se je smejala Alice. — Toda kaj, če sem udari oni električni bič, ne pa na predmestje?

— Mogoče — je prikimal Brinkley. — En stomillimterski odklon na daljavi in . . .

— Fantazmagorija! — si je prižgal Overton cigareto.

Teta Bettsey je karala Alico.

— Ne bodi huda, draga, toda ne spodobi se, da kot mlada dama delaš tako ironične pripombe na takega bistroumneža, kakoršen je Mutsuhito Dsain . . . To v mojem času ni bilo v navadi.

Alice je zarudela.

— Oprostite . . . toda zabavno se mi zdi in se moram smejati temu rumenemu človeku radi te svetpretresujoče ideje . . .

Dalje prihodnjšč.